

Uchwała Nr 125
Komitetu Monitorującego
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
z dnia 22 listopada 2017 roku

w sprawie zmian w działaniu 8: „Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów” polegających na dodaniu poddziałania 8.5: „Inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska”.

Zgodnie z art. 49 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006, Komitet Monitorujący Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 uchwala, co następuje:

§ 1.

Komitet Monitorujący Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 pozytywnie opiniuje zmiany w działaniu 8: „Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów” polegające na dodaniu poddziałania 8.5: „Inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, zawarte w załączniku do uchwały.

§ 2.

Komitet Monitorujący Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 upoważnia Instytucję Zarządzającą do dokonania stosownych zmian w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 będących bezpośrednią konsekwencją dokonania zmian określonych w § 1.

§ 3.

Komitet Monitorujący Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 upoważnia Instytucję Zarządzającą do dokonania zmian Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 zawartych w załączniku do uchwały, w wyniku uzgodnień z Komisją Europejską.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem przyjęcia.

Przewodniczący
Komitetu Monitorującego Program Rozwoju
Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

PODSEKRETARZ STANU

Ryszard Zarudski

Działanie	Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów (art. 21-26)
Typ operacji	
Poddziałanie	Inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska
Strona	317

Rodzaj zmiany:

Uwzględnienie w PROW 2014-2020 możliwości realizacji poddziałania 8.5 *Inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska*, poprzez uzupełnienie brzmienia lub dodanie poniższych fragmentów do odpowiednich rozdziałów PROW 2014-2020.

8.2.8.2. *Ogólny opis działania łącznie z jego logiką interwencji i wkładem w cele szczegółowe oraz cele przekrojowe*

Tekst obowiązujący PROW 2014-2020:

Działanie to ma na celu zwiększanie obszarów leśnych poprzez **zalesianie i tworzenie terenów zalesionych** na gruntach rolnych oraz innych niż rolne. Przyczynia się ono do sekwestracji dwutlenku węgla oraz utrzymania i wzmocnienia ekologicznej stabilności obszarów leśnych poprzez łączenie rozdrobnionych kompleksów leśnych. Ma również korzystny wpływ na gleby zagrożone erozją.

Wsparcie w ramach tego działania obejmuje poddziałanie:

(8.1)[1] Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych - obejmujące koszty założenia (tzw. wsparcie na zalesienie) oraz premię pielęgnacyjną i zalesieniową.

Zalesienia z PROW wpisują się w realizację założeń Nowej Strategii Leśnej UE, strategii krajowych i unijnych oraz Umowy Partnerstwa. Realizacja tego poddziałania przyczyni się do zwiększenia lesistości kraju zgodnie z Krajowym Programem Zwiększania Lesistości.

Cel unijny, jakim jest zapewnienie zrównoważonego zarządzania lasami, realizowany będzie poprzez tworzenie nowych lasów ściśle według wymogów określonych w przepisach krajowych, jak również w planie zalesienia – dokumencie sporządzanym dla każdego obszaru przeznaczonego do zalesienia przez wyspecjalizowane jednostki Lasów Państwowych.

Ponadto mając na uwadze pkt 20 preambuły do rozporządzenia nr 1305/2013 wsparcie na zalesienie nie będzie zakłócać konkurencji i będzie neutralne w stosunku do rynku, gdyż wsparciem objęci będą wyłącznie właściciele prywatni gruntów przeznaczonych do zalesienia – rolnicy. W przypadku jednostek samorządu terytorialnego wsparcie przyznawane będzie jedynie w zakresie kosztów założenia.

W celu zapewnienia zgodności zalesiania z celami polityki środowiskowej, jak również mając na uwadze minimalne wymagania w zakresie ochrony środowiska, o których mowa w art. 6

Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) nr 807/2014, zalesienia będą wykonywane zgodnie z przepisami o ochronie przyrody i ocenach oddziaływania na środowisko (w wymaganych przepisami przypadkach, po wcześniejszych konsultacjach planowanego zalesienia - z właściwymi organami w zakresie obszarowych form ochrony przyrody, natomiast w przypadku obszarów wyznaczonych jako Natura 2000 w ramach dyrektywy 2009/147/WE i dyrektywy 92/43/EWG - zgodnie z celami zarządzania tych obszarów).

[1] Kodyfikacja działań zgodna z Rozporządzeniem Wykonawczym Komisji (UE) nr 808/2014.

Cele szczegółowe i cele przekrojowe

Priorytet 5. Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym, ze szczególnym naciskiem na następujące obszary:

- promowanie ochrony pochłaniaczy dwutlenku węgla oraz pochłaniania dwutlenku węgla w rolnictwie i leśnictwie (5E).

Działanie to pozwala pośrednio na realizację następujących celów szczegółowych w ramach Priorytetu 4. Odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie ekosystemów powiązanych z rolnictwem i leśnictwem, w następujących obszarach:

- odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie różnorodności biologicznej, w tym na obszarach Natura 2000 i obszarach z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami, oraz rolnictwa o wysokiej wartości przyrodniczej, a także stanu europejskich krajobrazów (4A);
- poprawa gospodarki wodnej, w tym nawożenia i stosowania pestycydów (4B);
- zapobieganie erozji gleby i poprawa gospodarowania glebą (4C).

Działanie będzie realizować także cele przekrojowe polityki rozwoju obszarów wiejskich w zakresie środowiska oraz przeciwdziałania zmianom klimatu i przystosowania się do nich.

Działanie zalesieniowe pozwoli pośrednio na realizację Priorytetu 4. Odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie ekosystemów powiązanych z rolnictwem i leśnictwem poprzez wspieranie możliwości zakładania upraw leśnych na gruntach rolnych i odłogowanych w szczególności położonych w enklawach lub pól enklawach kompleksów leśnych. Zalesienia z PROW realizować będą zatem cel szczegółowy 4A przyczyniając się do powiększenia istniejących kompleksów leśnych poprzez zalesienia gruntów łączących mniejsze kompleksy leśne w zwarte i ciągle struktury krajobrazu, tzw. korytarze ekologiczne. Preferowane będą również zalesienia gruntów położonych na obszarach narażonych na erozję, co zapewni realizację celu 4B i 4C zwłaszcza, że poprzez zastosowanie krajowej definicji lasu, tym samym umożliwienie zalesień na powierzchni od 0,1 ha, prowadzone będą również zalesienia na terenach górskich, gdzie występuje większe rozdrobnienie działek rolnych. Prowadzenie małopowierzchniowych zalesień wydaje się zatem być dobrym rozwiązaniem dla tych obszarów i znajdzie pozytywne odzwierciedlenie w stanie środowiska przyrodniczego. Dzięki realizacji zalesień na gruntach zagrożonych erozją oraz o nachyleniu terenu powyżej 12 stopni działanie przyczyniać się będzie do zatrzymywania wody w profilu glebowym oraz warstwie wodonośnej, co będzie wpływać zarówno na jakość wód podziemnych - filtrując zanieczyszczenia i ograniczając ich rozprzestrzenianie, jak również łagodzenie wezbrań na obszarach o dużych spadkach terenu i pokrytych glebami mało przepuszczalnymi.

Tym samym zadanie zalesień, oprócz sekwestracji CO₂, polegać będzie na ochronie i wzmacnianiu najcenniejszych obszarów przyrodniczych. Rozumie się przez to, zarówno tworzenie oraz wzmacnianie przez zalesienia powiązań („korytarzy”) między istniejącymi obszarami chronionymi, jak i rezygnację z zalesienia w celu zachowania w stanie niezmienionym siedlisk naturalnych oraz

dzikiej fauny i flory. Na terenach obszarów chronionych oraz sieci obszarów Natura 2000 decyzje o zalesieniu będą zatem zgodne z celami ich ochrony. Jednocześnie z zalesień wyłączone będą trwałe użytki zielone podobnie jak inne elementy krajobrazu (użytki ekologiczne, miejsca cenne z historycznego bądź archeologicznego punktu widzenia), które nie są przewidziane do zalesienia w dokumentach dotyczących zagospodarowania przestrzennego gminy.

Tekst po zmianach PROW 2014-2020:

Działanie to ma na celu zwiększanie obszarów leśnych poprzez zalesianie i tworzenie terenów zalesionych na gruntach rolnych oraz innych niż rolne, a także realizację inwestycji podnoszących odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska.

Przyczynia się ono do sekwestracji dwutlenku węgla oraz utrzymania i wzmocnienia ekologicznej stabilności obszarów leśnych poprzez łączenie rozdrobnionych kompleksów leśnych oraz wzbogacanie składu gatunkowego drzewostanów jednogatunkowych. Ma również korzystny wpływ na gleby m.in. zagrożone erozją.

Wsparcie w ramach tego działania obejmuje poddziałanie:

(8.1)[1] Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych - obejmujące koszty założenia (tzw. wsparcie na zalesienie) oraz premię pielęgnacyjną i zalesieniową.

(8.5)[1] Inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska

Działanie 8: Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów wpisuje się w realizację założeń Nowej Strategii Leśnej UE, strategii krajowych i unijnych oraz Umowy Partnerstwa. Realizacja poddziałania 8.1 przyczyni się do zwiększenia lesistości kraju zgodnie z Krajowym Programem Zwiększania Lesistości. Jednocześnie dzięki wdrażaniu poddziałania 8.5 możliwe będzie realizowanie niektórych założeń „Polityki Leśnej Państwa”, „Programu ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Planu działań na lata 2014-2020”, jak również „Strategicznego planu adaptacji do zmian klimatu do 2020 r.”.

Cel unijny, jakim jest zapewnienie zrównoważonego zarządzania lasami, realizowany będzie poprzez tworzenie nowych lasów w ramach poddziałania 8.1 ściśle według wymogów określonych w przepisach krajowych, jak również w planie zalesienia – dokumencie sporządzanym dla każdego obszaru przeznaczonego do zalesienia przez wyspecjalizowane jednostki Lasów Państwowych.

W przypadku poddziałania 8.5. wszystkie rodzaje inwestycji będą dostosowane do lokalnych warunków siedliskowych i krajobrazowych poprzez realizowanie ich przy uwzględnieniu zapisów z uproszczonych planów urządzenia lasu lub dokumentów równorzędnych np. decyzji starosty wydanych na podstawie inwentaryzacji stanu lasów. Dokumenty te stanowią podstawę do prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej w lasach prywatnych i są opracowane w oparciu o przepisy ustawy o lasach, z uwzględnieniem w szczególności celów związanych z: (1) zachowaniem lasów i korzystnego ich wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą; (2) ochroną lasów, zwłaszcza lasów i ekosystemów leśnych stanowiących naturalne fragmenty rodzimej przyrody lub lasów szczególnie cennych ze względu na: zachowanie różnorodności przyrodniczej, zachowanie leśnych zasobów genetycznych, walory krajobrazowe, potrzeby nauki; (3) ochroną gleb i terenów szczególnie narażonych na zanieczyszczenie lub uszkodzenie oraz o specjalnym znaczeniu społecznym; (4) ochroną wód powierzchniowych i głębinowych, retencji zlewni, w szczególności na obszarach wododziałów i na obszarach zasilania zbiorników wód

podziemnych; (5) produkcji, na zasadzie racjonalnej gospodarki, drewna oraz surowców i produktów ubocznego użytkowania lasu.

Ponadto mając na uwadze pkt 20 preambuły do rozporządzenia nr 1305/2013 wsparcie **przyznawane w ramach działania 8** nie będzie zakłócać konkurencji i będzie neutralne w stosunku do rynku, gdyż wsparciem objęci będą wyłącznie właściciele gruntów i lasów prywatnych. W przypadku jednostek samorządu terytorialnego przyznawane będzie wsparcie na zalesienie jedynie w zakresie kosztów założenia.

W celu zapewnienia zgodności zalesiania, **wykonanego w ramach poddziałania 8.1 oraz operacji realizowanych w ramach poddziałania 8.5**, z celami polityki środowiskowej, jak również mając na uwadze minimalne wymagania w zakresie ochrony środowiska, o których mowa w art. 6 Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) nr 807/2014, inwestycje te będą wykonywane zgodnie z przepisami o ochronie przyrody i ocenach oddziaływania na środowisko (w wymaganych przepisami przypadkach, po wcześniejszych konsultacjach - z właściwymi organami w zakresie obszarowych form ochrony przyrody, natomiast w przypadku obszarów wyznaczonych jako Natura 2000 w ramach dyrektywy 2009/147/WE i dyrektywy 92/43/EWG - zgodnie z celami zarządzania tych obszarów).

Cele szczegółowe i cele przekrojowe

Działanie 8 będzie realizować cele przekrojowe polityki rozwoju obszarów wiejskich w zakresie środowiska oraz przeciwdziałania zmianom klimatu i przystosowania się do nich.

Poddziałanie 8.1 realizuje bezpośrednio:

Priorytet 5. Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym, ze szczególnym naciskiem na następujące obszary:

- promowanie ochrony pochłaniaczy dwutlenku węgla oraz pochłaniania dwutlenku węgla w rolnictwie i leśnictwie (5E).

Poddziałanie 8.1 pozwala pośrednio na realizację następujących celów szczegółowych w ramach Priorytetu 4. Odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie ekosystemów powiązanych z rolnictwem i leśnictwem, w następujących obszarach:

- odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie różnorodności biologicznej, w tym na obszarach Natura 2000 i obszarach z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami, oraz rolnictwa o wysokiej wartości przyrodniczej, a także stanu europejskich krajobrazów (4A);
- poprawa gospodarki wodnej, w tym nawożenia i stosowania pestycydów (4B);
- zapobieganie erozji gleby i poprawa gospodarowania glebą (4C).

Poddziałanie zalesieniowe pozwoli pośrednio na realizację Priorytetu 4. Odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie ekosystemów powiązanych z rolnictwem i leśnictwem poprzez wspieranie możliwości zakładania upraw leśnych na gruntach rolnych i odłogowanych w szczególności położonych w enklawach lub półenklawach kompleksów leśnych. Zalesienia z PROW realizować będą zatem cel szczegółowy 4A przyczyniając się do powiększenia istniejących kompleksów leśnych poprzez zalesienia gruntów łączących mniejsze kompleksy leśne w zwarte i ciągłe struktury krajobrazu, tzw. korytarze ekologiczne. Preferowane będą również zalesienia gruntów położonych na obszarach narażonych na erozję, co zapewni realizację celu 4B i 4C zwłaszcza, że poprzez zastosowanie krajowej definicji lasu, tym samym umożliwienie zalesień na powierzchni od 0,1 ha, prowadzone będą również zalesienia na terenach górskich, gdzie występuje większe rozdrobnienie działek rolnych. Prowadzenie małopowierzchniowych zalesień wydaje się zatem być dobrym rozwiązaniem dla tych obszarów i znajdzie pozytywne odzwierciedlenie w stanie środowiska przyrodniczego. Dzięki

realizacji zalesień na gruntach zagrożonych erozją oraz o nachyleniu terenu powyżej 12 stopni działanie przyczyniać się będzie do zatrzymywania wody w profilu glebowym oraz warstwie wodonośnej, co będzie wpływać zarówno na jakość wód podziemnych - filtrując zanieczyszczenia i ograniczając ich rozprzestrzenianie, jak również łagodzenie wezbrań na obszarach o dużych spadkach terenu i pokrytych glebami mało przepuszczalnymi.

Tym samym zadanie zalesień, oprócz sekwestracji CO₂, polegać będzie na ochronie i wzmacnianiu najcenniejszych obszarów przyrodniczych. Rozumie się przez to, zarówno tworzenie oraz wzmacnianie przez zalesienia powiązań („korytarzy”) między istniejącymi obszarami chronionymi, jak i rezygnację z zalesienia w celu zachowania w stanie niezmienionym siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory. Na terenach obszarów chronionych oraz sieci obszarów Natura 2000 decyzje o zalesieniu będą zatem zgodne z celami ich ochrony. Jednocześnie z zalesień wyłączone będą trwałe użytki zielone podobnie jak inne elementy krajobrazu (użytki ekologiczne, miejsca cenne z historycznego bądź archeologicznego punktu widzenia), które nie są przewidziane do zalesienia w dokumentach dotyczących zagospodarowania przestrzennego gminy.

Poddziałanie 8.5 realizuje bezpośrednio:

Priorytet 4. Odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie ekosystemów powiązanych z rolnictwem i leśnictwem, w następujących obszarach:

- odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie różnorodności biologicznej, w tym na obszarach Natura 2000 i obszarach z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami, oraz rolnictwa o wysokiej wartości przyrodniczej, a także stanu europejskich krajobrazów (4A);
- zapobieganie erozji gleby i poprawa gospodarowania glebą (4C).

Poddziałanie 8.5 pozwala pośrednio na realizację następujących celów szczegółowych w ramach Priorytetu 5. Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym, ze szczególnym naciskiem na następujące obszary:

- promowanie ochrony pochłaniaczy dwutlenku węgla oraz pochłaniania dwutlenku węgla w rolnictwie i leśnictwie (5E).

Poddziałanie 8.5 bezpośrednio realizuje Priorytet 4., gdyż pozwala m.in. na lepsze dopasowanie składu gatunkowego drzewostanu do warunków siedliskowych, a co za tym idzie wydajniejsze spełnianie przez las funkcji ochronnych, zwłaszcza w kontekście łagodzenia zmian klimatu oraz wzrostu różnorodności biologicznej.

Do realizacji celu 4A bezpośrednio przyczyniać się będą inwestycje związane z urozmaicaniem składu gatunkowego drzewostanów poprzez wprowadzenie dolnej warstwy (II piętra oraz podszytu), złożonej z gatunków drzewiastych i krzewiastych. Dodatkowo, cel ten wzmocniony będzie dzięki możliwości zakładania remiz leśnych, czyli wprowadzeniu na zwartej powierzchni gatunków drzew i krzewów o dużym znaczeniu biocenotycznym.

Prowadzenie podsadzeń pod okapem drzewostanu oraz zakładanie remiz będzie pozytywnie oddziaływać również na warunki glebowe poprzez jej osłonę przed szkodliwym wpływem wysychania lub zarastania roślinnością zielną lub krzewinkową przyczyniając się tym samym do realizacji celu 4C.

Ponadto, podsadzenia te pozwolą na wydajniejsze spełnianie przez las funkcji ochronnych, zwłaszcza w kontekście łagodzenia zmian klimatu tj. sekwestracji CO₂, dzięki czemu pośrednio będą realizowały również Priorytet 5.

Dla realizacji celu 5E istotne znaczenie będą miały również zabiegi pielęgnacyjne wykonywane w lasach 11-20 letnich (czyszczenia późne), które mają na celu promowanie drzew najlepiej przystających, korzystnie wpływających na spełnianie przez nie funkcji ekologicznych, w tym efektywniejsze wiązanie węgla. Dzięki tym zabiegom podnoszona będzie naturalna odporność drzewostanu, co jest szczególnie istotne z uwagi na potrzebę adaptacji do zmian klimatu.

Dodanie nowego rozdziału 8.2.8.3.2.

Inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska.

8.2.8.3.2.1. Opis rodzaju operacji

Wsparcie w ramach poddziałania „Inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska” obejmuje inwestycje przyczyniające się do przekształcenia niekorzystnej struktury drzewostanów na drzewostan zbliżony do naturalnego lub półnaturalnego składający się z gatunków rodzimych. W tym celu wspierane są inwestycje zwiększające różnorodność biologiczną poprzez dywersyfikację struktury leśnej oraz składu gatunkowego istniejących drzewostanów w wieku 11-60 lat.

Pomoc przyznawana może być na wprowadzanie podsadzeń w istniejących lasach, przy uwzględnieniu lokalnych warunków siedliskowych, środowiskowych i klimatycznych danego obszaru, w celu zwiększenia odporności drzewostanów na zmiany klimatyczne oraz wzrostu różnorodności biologicznej, a także zwiększenia retencji wody na danym obszarze.

Wspierane są nasadzenia w istniejących już lasach gatunkami dostosowanymi do lokalnych warunków siedliskowych.

Pomoc może być przyznawana na zakładanie remiz podnoszących stabilność ekologiczną lasu tj. wprowadzanie w monokulturze iglastej gatunków drzew i krzewów o dużym znaczeniu biocenotycznym, na zwartej powierzchni, dzięki czemu podnoszona jest stabilność ekologiczna lasu.

Inwestycje związane z cięciami pielęgnacyjnymi są kwalifikowalne, jeżeli głównym celem inwestycji jest zwiększenie wartości ekologicznej lasów, w tym celu kwalifikowalne są jedynie czyszczenia późne w lasach 11-20 letnich.

Pomocą objęte są także inwestycje związane z ochroną niektórych gatunków i obszarów przed szkodami powodowanymi przez dzikie zwierzęta.

Wszystkie rodzaje inwestycji wspierane w ramach poddziałania będą dostosowane do lokalnych warunków siedliskowych i krajobrazowych, poprzez realizowanie ich przy uwzględnieniu zapisów z uproszczonych planów urządzenia lasu lub dokumentów równorzędnych np. decyzji starosty wydanych na podstawie inwentaryzacji stanu lasów.

8.2.8.3.2.2. Rodzaj wsparcia

Pomoc jest przyznawana w formie ryczału, który obejmuje:

- Przebudowę składu gatunkowego drzewostanu:
 - poprzez podsadzenia produkcyjne (wprowadzenie drugiego piętra drzewostanu),

- iglastego, rosnącego na gruntach porolnych, z przebiegającym procesem chorobowym (sadzenie gatunków liściastych w lukach powstałych w wyniku procesu chorobowego wraz z zabezpieczeniem pniaków po wyciętych drzewach);
- Zróżnicowanie struktury drzewostanu poprzez wprowadzenie podszytu;
- Zakładanie remiz podnoszących stabilność ekologiczną lasu;
- Cięcia pielęgnacyjne zwiększające odporność ekosystemu leśnego – czyszczenia późne w lasach 11 - 20 letnich;
- Zabiegi ochronne przed zwierzyną w przypadku wprowadzenia drugiego piętra/podszytu/remizy oraz uzupełnienia luk.

8.2.8.3.2.3. Powiązania z innymi aktami prawnymi

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008.

Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach.

Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o leśnym materiale rozmnożeniowym.

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2016 r. poz. 2134).

Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r. poz. 1405, z późn. zm.).

8.2.8.3.2.4. Beneficjenci

Właściciele lasów lub ich stowarzyszenia, będący osobą fizyczną lub osobą prawną, z wyłączeniem jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej reprezentujących Skarb Państwa w zakresie zarządzania mieniem stanowiącym własność Skarbu Państwa.

8.2.8.3.2.5. Koszty kwalifikowalne

Nie dotyczy

8.2.8.3.2.6. Warunki kwalifikowalności

Warunkiem uzyskania pomocy będzie spełnienie następujących wymogów:

- minimalna powierzchnia gruntu objętego pomocą wynosi, co najmniej 0,1 ha;
- maksymalna powierzchnia gruntu objętego pomocą w PROW 2014-2020 na jednego beneficjenta nie będzie większa niż 20 ha;
- wiek lasu 11-60 lat.

8.2.8.3.2.7. Zasady dotyczące ustanawiania kryteriów wyboru

Premiowane będą inwestycje wpływające na jak najlepsze osiągnięcie celów w zakresie wzmacniania ekologicznej stabilności obszarów leśnych.

8.2.8.3.2.8. Kwoty i wielkość wsparcia

Stawki zostały określone ryczałtowo na 1 ha lub na metr bieżący.

1. Kalkulacja stawek płatności w zakresie: (1) przebudowy składu gatunkowego drzewostanu, (2) zróżnicowania struktury drzewostanu poprzez wprowadzenie podszytu, (3) zakładania remiz podnoszących stabilność ekologiczną lasu o powierzchni ok. 10 arów, obejmuje: przygotowanie gleby pod podsadzenia, sadzenie, zakup sadzonek.

Dodatkowo kalkulacja stawek płatności w zakresie przebudowy składu gatunkowego drzewostanu iglastego, rosnącego na gruntach porolnych, z przebiegającym procesem chorobowym uwzględnia zabezpieczenie pniaków po wyciętych drzewach preparatem z grzybem konkurencyjnym wobec patogena - *Phlebiopsis gigantea*.

2. Kalkulacja stawek płatności w zakresie cięć pielęgnacyjnych (czyszczeń późnych) została określona dla drzewostanów w wieku od 11 do 20 lat.

3. Kalkulacja stawek płatności w zakresie zabiegów ochronnych przed zwierzyną została określona dla nowo wprowadzanych nasadzeń tj. w przypadku wprowadzenia drugiego piętra/podszytu/remiz oraz uzupełnienia luk. Stawka ta obejmuje zabiegi chemiczne (stosowanie repelentów) albo mechaniczne (grodzenie i osłonki przed spalowaniem).

Jednocześnie, stawki płatności w zakresie: (1) przebudowy składu gatunkowego drzewostanu, (2) zróżnicowania struktury drzewostanu poprzez wprowadzenie podszytu oraz (3) cięć pielęgnacyjnych zwiększających odporność ekosystemu leśnego – czyszczenia późne, zostały dodatkowo zróżnicowane (zwiększono o 20 % koszty związane z przygotowaniem gleby oraz sadzeniem) w przypadku gruntów z nachyleniem powyżej 12 stopni biorąc pod uwagę, iż utrudnienia te mają istotny wpływ na zwiększenie nakładu czasu pracy.

Dodatkowo, kalkulując koszty w zakresie: (1) przebudowy składu gatunkowego drzewostanu, (2) cięć pielęgnacyjnych zwiększających odporność ekosystemu leśnego – czyszczenia późne oraz (3) zabiegów ochronnych przed zwierzyną, obliczono średni ważony koszt robocizny w oparciu o udział poszczególnych typów lasów w ogólnej powierzchni lasów prywatnych w Polsce. Przyjęto (na podstawie danych z Biura Urządzania Lasu i Gospodarki Leśnej (2017)), że udział siedlisk w ogólnej powierzchni lasów prywatnych rozkłada się następująco: siedliska borowe bez boru bagiennego – 58,3%, siedliska lasowe bez olesów oraz siedliska borowe górskie bez boru bagiennego – 27,5%, lasy górskie, bór bagienno i olesy – 14,2%.

Jednocześnie, w zakresie zróżnicowania struktury drzewostanu poprzez wprowadzenie podszytu oraz kosztów dotyczących zakładania remiz podnoszących stabilność ekologiczną lasu, kalkulacje wykonano dla grupy siedlisk borowych bez boru bagiennego.

Stawki płatności dla poddziałania 8.5

Przebudowa składu gatunkowego drzewostanu poprzez podsadzenia produkcyjne (wprowadzenie drugiego piętra drzewostanu):

A. na gruntach w warunkach korzystnych – 8 137 zł/ha

B. na gruntach o nachyleniu terenu powyżej 12° – 9 249 zł/ha

Przebudowa drzewostanów iglastych rosnących na gruntach porolnych, z przebiegającym procesem chorobowym:

A. na gruntach w warunkach korzystnych – 12 538 zł/ha

B. na gruntach o nachyleniu terenu powyżej 12° – 14 213 zł/ha

Zróźnicowanie struktury drzewostanu poprzez wprowadzenie podszytu:

A. na gruntach w warunkach korzystnych – 4 610 zł/ha

B. na gruntach o nachyleniu terenu powyżej 12° – 5 210 zł/ha

Zakładanie remiz podnoszących stabilność ekologiczną lasu: 848 zł/10 arów

Cięcia pielęgnacyjne zwiększające odporność ekosystemu leśnego – czyszczenia późne w lasach 11-20 letnich:

A. na gruntach w warunkach korzystnych – 764 zł/ha

B. na gruntach o nachyleniu terenu powyżej 12° – 917 zł/ha

Zabiegi ochronne przed zwierzyną w przypadku wprowadzenia II piętra/podszytu/remiz oraz uzupełnienia luk:

A. zabezpieczenie sadzonek repelentami – 424 zł/ha

B. zabezpieczenie sadzonek osłonkami – 1488 zł/ha

C. grodzenie remiz – 8,82 zł/mb

8.2.8.3.2.9. Weryfikowalność i kontrolowalność działania

8.2.8.3.2.9.1. Ryzyko lub ryzyka związane z realizacją działań

- Jest to nowe poddziałanie nierealizowane dotychczas w ramach PROW 2014-2020 dotyczące lasów 11-60 letnich;
- Poddziałanie dotyczy „inwestycji nieprodukcyjnych”, oznacza to, że nie są wspierane koszty związane z bieżącym utrzymaniem lasów ani działania skoncentrowane wyłącznie na interesie ekonomicznym.

8.2.8.3.2.9.2. Działania łagodzące

- Wykorzystanie doświadczeń z wdrażania poddziałania 8.1
- Wykorzystanie przy określeniu szczegółowych wymogów dotychczasowej współpracy z podmiotami zaangażowanymi we wdrażanie poddziałania 8.1.

8.2.8.3.2.9.3. Ogólna ocena działania

Podjęcie działań łagodzących pozwoli na uniknięcie ryzyka w realizacji poddziałania.

8.2.8.3.2.10. Metoda obliczania kwoty lub stawki wsparcia, w stosownym przypadku

Koszty zostały ustalone ryczałtowo na hektar lub na metr bieżący, z uwzględnieniem uwarunkowań przyrodniczych, ekonomicznych, przestrzennych i społecznych.

Kalkulacja wysokości wsparcia bazuje na rzeczywistych kosztach związanych z wprowadzaniem podsadzeń, pielęgnacją i ochroną lasów, znajdujących się w różnych regionach kraju, które zostały zebrane przez Instytut Badawczy Leśnictwa.

Kalkulację stawek płatności przeprowadzono w oparciu o m.in.:

- Kalkulację pracochłonności prac leśnych wykonaną w oparciu o „Katalog norm czasu dla prac leśnych wykonywanych w zagospodarowaniu lasu” stanowiący załącznik do Zarządzenia Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych nr 99/2003 z dnia 21 listopada 2003 r.;

- Potrzebę zróżnicowania pracochłonności prac w zależności od warunków siedliskowych i innych utrudnień, mających wpływ na zwiększenie nakładu czasu pracy;
- Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze prywatnym w leśnictwie;
- Minimalną stawkę godzinową w 2018 r. i jej relacje do minimalnego wynagrodzenia w sektorze prywatnym w leśnictwie;
- Ceny sadzonek ustalone na podstawie przeglądu cen sprzedaży materiału sadzeniowego dla odbiorców detalicznych w wybranych 10 nadleśnictwach z różnych regionów kraju.

Z uwagi na racjonalność wydatkowanych środków, stawka płatności w zakresie wprowadzenia II piętra drzewostanu, podszytu oraz uzupełnianiu luk, (na którą składa się przygotowanie gleby, sadzenie, sadzonki), obejmuje 70% kosztów zakupu sadzonek. Jednocześnie, stawka dotycząca zabezpieczenia sadzonek osłonkami obejmuje 60 % oszacowanych kosztów.

Poziom częściowej rekompensaty oszacowanych kosztów ustalono biorąc pod uwagę zakładane cele Programu oraz ograniczenie budżetowe.

Jednocześnie, ze względu na tożsamość czynności stawki w zakresie zabiegów ochronnych przed zwierzyną, poprzez zastosowanie repelentów oraz grodzenia remiz, zostały ujednolicone ze stawkami określonymi w ramach poddziałania 8.1.

8.2.8.3.2.11. Informacje dotyczące konkretnej operacji

Określenie i uzasadnienie rozmiaru gospodarstw, powyżej którego wsparcie uzależnione jest od przedłożenia planu urządzenia lasu lub równoważnego instrumentu.

Pomoc na inwestycje realizowane w ramach poddziałania 8.5 udzielana jest do lasów prywatnych, dla których opracowany jest Uproszczony Plan Urządzenia Lasu oraz dla lasów rozdrobnionych o powierzchni do 10 ha, dla których zadania z zakresu gospodarki leśnej określa decyzja starosty wydana na podstawie inwentaryzacji stanu lasów lub opracowane są dokumenty równorzędne.

Uprozczone plany urządzenia lasu (zgodnie z art. 19 ust. 2 ustawy o lasach) sporządza się dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa o obszarze co najmniej 10 ha, stanowiącego zwarty kompleks leśny. Plany te, zawierają skrócony opis lasu i gruntów przeznaczonych do zalesienia oraz podstawowe zadania dotyczące gospodarki leśnej. Plany te sporządzane są na zlecenie Starosty przez firmy specjalizujące się w tym zakresie (Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej) i zatwierdzane są dopiero po uzyskaniu opinii właściwego terytorialnie nadleśniczego. Ponadto Starosta nadzoruje wykonanie zatwierdzonych uproszczonych planów urządzenia lasów w lasach prywatnych.

Dla lasów rozdrobnionych o powierzchni do 10 ha, niestanowiących własności Skarbu Państwa, zadania z zakresu gospodarki leśnej określa decyzja starosty wydana na podstawie inwentaryzacji stanu lasów. Inwentaryzacja ta, dla lasów prywatnych przeprowadzana jest na zlecenie Starosty.

Szczegółowe warunki i tryb sporządzania uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu (Dz. U. z 2012 r. poz. 1302).

W oparciu o przepisy ww. rozporządzenia, uproszczony plan urządzenia lasu i inwentaryzację stanu lasu sporządza się na okres 10 lat, a przy ich sporządzaniu uwzględnia się:

- wymogi hodowli, ochrony, urządzenia, ochrony przeciwpożarowej i użytkowania lasu;
- wymogi ochrony przyrody i krajobrazu oraz ochrony różnorodności biologicznej;
- potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa;

- zasady prowadzenia gospodarki leśnej w lasach ochronnych;
- planowany w aktach prawa miejscowego sposób zagospodarowania lasu i jego otoczenia;
- potrzeby racjonalnego kształtowania i ochrony zasobów wodnych.

Opis „równoważnego instrumentu”

-

[Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych] Określenie gatunków, obszarów i metod stosowanych w celu uniknięcia niewłaściwego zalesiania, o których mowa w art. 6 lit. a) rozporządzenia delegowanego nr 807/2014, w tym opis warunków środowiskowych i klimatycznych obszarów, na których przewidziane jest zalesienie, o których mowa w art. 6 lit. b) tego samego rozporządzenia

-

[Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych] Określenie minimalnych wymogów w dziedzinie ochrony środowiska, o których mowa w art. 6 rozporządzenia delegowanego nr 807/2014

-

[Zakładanie systemów rolno-leśnych] Określenie minimalnej i maksymalnej liczby drzew oraz gatunków leśnych, które mają być posadzone na hektar, oraz, po osiągnięciu dorosłości, utrzymane, o czym mowa w art. 23 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013

-

[Tworzenie systemów rolno-leśnych] Wskazanie korzyści dla środowiska płynących ze wspieranych systemów

-

[Zapobieganie zniszczeniom lasów wskutek pożarów lasów, klęsk żywiołowych i katastrof oraz odtwarzanie lasów] W stosownych przypadkach, wykaz gatunków organizmów szkodliwych dla roślin, które to gatunki mogą spowodować klęskę

-

[Zapobieganie zniszczeniom lasów wskutek pożarów lasów, klęsk żywiołowych i katastrof oraz odtwarzanie lasów] Określenie obszarów leśnych sklasyfikowanych jako obszary wysokiego lub średniego ryzyka występowania pożarów lasów zgodnie z odpowiednim planem ochrony lasów

-

[Zapobieganie zniszczeniom lasów wskutek pożarów lasów, klęsk żywiołowych i katastrof oraz odtwarzanie lasów] W przypadku działań zapobiegawczych dotyczących występowania szkodników i chorób, opis wystąpienia stosownej klęski, poparty dowodami naukowymi, w tym, w stosownych przypadkach, zalecenia dotyczące zwalczania szkodników i chorób opracowane przez organizacje naukowe

-

[Inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska] *Określenie rodzajów kwalifikowalnych inwestycji oraz celów środowiskowych lub zwiększanie użyteczności publicznej, których osiągnięciu mają one służyć*

Zróżnicowanie składu gatunkowego drzewostanów jednogatunkowych (głównie monokultur iglastych), poprzez wprowadzenie gatunków liściastych pod okapem drzewostanu (II piętra, podszytu oraz uzupełnianiu luk), będzie wpływało istotnie na wzbogacenie różnorodności biologicznej.

Dodatkowo, pozytywnie będzie oddziaływać na warunki glebowe, poprzez jej osłonę przed szkodliwymi czynnikami abiotycznymi.

Podsadzenie pod okapem drzewostanu oraz w lukach powstałych w wyniku procesów chorobowych będzie odgrywać również rolę biocenotyczną, gdyż zwiększana będzie odporność drzewostanu na szkodliwe czynniki zewnętrzne, głównie biotyczne.

Celowi temu służyć będzie również zakładanie remiz leśnych - skupisk roślin (zwykle krzewów, drzewek owocowych) służących jako baza pokarmowa (żerowa) oraz ostoja ptactwa i zwierzyny leśnej, które również mają duże znaczenie dla zwiększania różnorodności biologicznej poprzez stworzenie lub poprawę warunków egzystencji entomofagów należących do różnych grup systematycznych: od stawonogów (owadów, pajęczaków), przez płazy i gady, do ptaków i drobnych ssaków.

Skuteczność realizacji ww. celów, wzmocniona będzie poprzez ochronę wprowadzanych nasadzeń przed zniszczeniami od zwierzyny, dzięki czemu zwiększona zostanie odporność biologiczna lasu.

Jednocześnie, dzięki prowadzeniu zabiegów pielęgnacyjnych wykonywanych w lasach 11-20 letnich (czyszczenia późne), podnoszona będzie naturalna odporność drzewostanu poprzez: (1) usuwanie lub hamowanie wzrostu drzew wadliwych, inwazyjnych, chorych i opanowanych; (2) przerzedzanie nadmiernie zagęszczonych partii młodnika; (3) regulowanie składu gatunkowego oraz wytwarzanie i utrwalanie pożądanej formy zmieszania; (4) popieranie najbardziej wartościowych składników drzewostanu i naturalnej różnorodności biologicznej lasu, a w konsekwencji również polepszenie stanu sanitarnego i biologicznej odporności lasu.

8.2.8.7. Inne uwagi istotne dla zrozumienia i wdrażania działania

Tekst obowiązujący PROW 2014-2020:

W ramach działania wspierane będą zalesienia na minimalnej powierzchni 0,1 ha, która odpowiada minimalnej powierzchni zgodnie z definicją lasu określoną w art. 3 ustawy o lasach i która stanowi, iż las to grunt:

1) o zwartej powierzchni co najmniej 0,10 ha, pokryty roślinnością leśną (uprawami leśnymi) - drzewami i krzewami oraz runem leśnym - lub przejściowo jej pozbawiony:

- a) przeznaczony do produkcji leśnej lub
- b) stanowiący rezerwat przyrody lub wchodzący w skład parku narodowego albo
- c) wpisany do rejestru zabytków;

2) związany z gospodarką leśną, zajęty pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, urządzenia melioracji wodnych, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, tereny pod liniami energetycznymi, szkółki leśne, miejsca składowania drewna, a także wykorzystywany na parkingi leśne i urządzenia turystyczne.

Do zalesienia będą wykorzystywane gatunki nieinwazyjne.

Tekst po zmianach PROW 2014-2020:

W ramach działania wspierane będą zalesienia oraz inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska, na minimalnej powierzchni 0,1 ha, która odpowiada minimalnej powierzchni zgodnie z definicją lasu określoną w art. 3 ustawy o lasach i która stanowi, iż las to grunt:

1) o zwartej powierzchni co najmniej 0,10 ha, pokryty roślinnością leśną (uprawami leśnymi) - drzewami i krzewami oraz runem leśnym - lub przejściowo jej pozbawiony:

a) przeznaczony do produkcji leśnej lub

b) stanowiący rezerwat przyrody lub wchodzący w skład parku narodowego albo

c) wpisany do rejestru zabytków;

2) związany z gospodarką leśną, zajęty pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, urządzenia melioracji wodnych, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, tereny pod liniami energetycznymi, szkółki leśne, miejsca składowania drewna, a także wykorzystywany na parkingi leśne i urządzenia turystyczne.

Do zalesienia oraz wprowadzenia nasadzeń w ramach poddziałania 8.5 będą wykorzystywane gatunki nieinwazyjne.

1. Przepis, zgodnie z którym będzie dokonana zmiana:

Art. 11 lit. b ppkt (i) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013.

2. Data konsultacji z Komitetem Monitorującym PROW 2014-2020:

22.11.2017 r.

3. Uzasadnienie proponowanej zmiany:

Poddziałanie 8.5 pozwoli na wsparcie lasów prywatnych w wieku 11-60, które nie przynoszą znaczących dochodów, a jednocześnie wymagają pewnych nakładów finansowych w celu utrzymania ich w dobrej kondycji.

Wsparcie to jest szczególnie istotne biorąc pod uwagę, że jakość hodowlana i techniczna lasów prywatnych jest w dużo gorszej kondycji niż w Lasach Państwowych¹. Przeciętny wiek drzewostanów w tych lasach wynosi ok. 48 lat, co powoduje, że koszty związane z ich pielęgnacją i ochroną przewyższają potencjalne zyski związane z pozyskaniem surowca drzewnego, gdyż w lasach tych zgodnie z zasadami hodowli lasu, wykonywane powinny być zabiegi mające na celu uporządkowanie składu gatunkowego, formy zmieszania i struktury drzewostanu oraz uregulowanie stopnia zagęszczenia. Ponadto, w składzie gatunkowym drzewostanów w lasach prywatnych dominuje sosna, która jest gatunkiem panującym w 55,9% drzewostanów, co dodatkowo uzasadnia przyznawanie pomocy na inwestycje przyczyniające się do przekształcenia niekorzystnej struktury drzewostanów na drzewostan zbliżony do naturalnego lub półnaturalnego składający się z gatunków rodzimych.

Jednocześnie, na uwagę zasługuje fakt, iż powierzchnia lasów prywatnych wynosi 1765,1 tys. ha, co stanowi 19,2% powierzchni lasów w Polsce. Ponadto, powierzchnia lasów w gospodarstwach rolnych wynosi 1185 tys. ha, a liczba gospodarstw posiadających grunty leśne sięga 898 tys., co oznacza, że średnia powierzchnia lasów w jednym gospodarstwie wynosi około 1,3 ha. W związku z tym blisko

¹ Lasy prywatne stanowią ok 19,2% lasów w Polsce (na dzień 31 grudnia 2015 r. powierzchnia lasów prywatnych wynosiła 1766 tys. ha. Według wyników WISL 2011–2015, przeciętna zasobność lasów w Polsce wynosi 271 m³/ha, w tym w lasach zarządzanych przez PGL LP – 277 m³/ha, natomiast w lasach prywatnych – 234 m³/ha.

40% polskich gospodarstw rolnych posiada lasy.

Uruchomienie nowego poddziałania leśnego: *8.5 Inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska* możliwe jest w ramach obecnie wdrażanego działania 8: *Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów*. W ramach tego działania pozostają do wykorzystania wolne środki umożliwiające kontynuację wdrażania poddziałania 8.1 *Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych* jak również, wygospodarowanie dodatkowych środków na ww. poddziałanie 8.5, przyczyniające się do adaptacji i łagodzenia zmian klimatu, świadczenia usług ekosystemowych oraz poprawy użyteczności publicznej lasów i terenów zalesionych w lasach prywatnych.

4.Oczekiwany efekt wprowadzenia zmiany:

W wyniku proponowanej zmiany nastąpi możliwość dofinansowania inwestycji w lasach prywatnych w wieku 11-60 lat mających na celu podniesienie odporności ekosystemów leśnych i ich wartości dla środowiska.

5. Wpływ zmiany na wskaźniki:

Konieczność opracowania wskaźników dotyczących przewidzianej liczby operacji oraz ewentualnie powierzchni objętej wsparciem.

6. Wpływ na Umowę Partnerstwa:

Brak

7. Powiązanie z Umową Partnerstwa:

Nie dotyczy

2

.